

S'ALFABETU

S'alfabetu impreadu pro iscrìere sa limba sarda est formadu dae 22 lìteras chi benint deretu dae s'alfabetu latinu:

A B C D E F G H I J L M N O P R S T U V X Z

cunsonantes

Sa **B** si leghet:

- Comente oclusiva bilabiale sonora.
 - a. B: **basu**. Esempru: **bílý** (cz); **besar** (esp); **bacio** (it); **boeing** (eng); **billet** (fr).
 - b. Consonante + B: **arrumbare**. Esempru: **klimbat** (cz); **imbécil** (esp); **combattere** (it); **climbing** (eng); **imbécile** (fr)

Sa **C** si leghet in duas formas diferentes segundu sa cumbinatzione cun àteros sinnios gràficos: dìgrafos e grafemas.

- a. Comente africada postalveolare surda [tʃ]
 - a. C+I+A: **ciarra**. Esempru: **Čaj** (cz); **chabola** (esp); **conciare** (it); **chat** (eng).
 - b. C+I+O: **ciuncione**. Esempru: **Čokoláda** (cz); **chorizo** (esp); **cioccolato** (it); **chocolate** (eng).
 - c. C+I+U: **inciumire**. Esempru: **čupřina** (cz); **chupito** (esp); **ciuffo** (it); **choose** (eng)
- b. Comente oclusiva velare surda [k]
 - a. C+A: **caru**. Esempru: **kapr** (cz); **caro** (esp e it); **catch** (eng)
 - b. C+O: **coghina**. Esempru: **kohout** (cz); **corral** (esp); **cosa** (it); **co-worker** (eng)
 - c. C+U: **cura**. Esempru: **kuřeci** (cz); **cura** (esp e it); **cool** (eng)
 - d. C+H+E: **chena**. Esempru: **kěžby** (cz); **queso** (esp); **anche** (it); **Kelly** (eng).
 - e. C+H+I: **chiu**. Esempru: **kino** (cz); **quizás** (esp); **chinare** (it); **keys** (eng)

Sa **D** podet èssere simple o dòpia

Sa **ro**da
Sa **pu**dda

Cando sa **d** est dòpia o in su nessu **n+d** (nd) s'è situ est cacumenale.
es. anDo, canDo etc.

Sa **F** si leghet:

comente labiodentale surda: **sas fògias**. Esempru: **fazole** (cz); **faro** (esp e it); **fear** (eng); **feuillet** (fr)

Sa **G** funtzionat comente sa **C** pro cussu chi pertocat sas cumbinatziiones cun sos àteros sinnos gràficos.

a. Comente africada postalveolare sonora [**dʒ**]

1. G+E: **gente**
2. G+I: **girare**
3. G+I+A: **giai**
4. G+I+O: **giòmpere**
5. G+I+U: **giùghere**

b. Comente oclusiva velare sonora [**g**]

G+A: **gana**

G+O: **gosare**

G+U: **guante**

G+H+E: **gherra**

G+H+I: **ghia**

Sa **H** in sardu non rapresentat perunu sonu, ma unu signu diacrìticu chi diferèntziat sa pronùntzia de sas cumbinatziiones cun àteros sinnios gràficos de s'alfabetu. C+H = oclusiva velare surda.

Sa **L** podet èssere simple e dòpia

sa pala

sa balla

Sa **M** podet èssere simple e dòpia

Sa mama

S'immortalidade

Sa **N** podet èssere simple e dòpia

Su pane

Sa pinna

Sa **P** si pronùntziat:.

Comente oclusiva bilabiale surda: **sas Penas**.

Sa **R** podet èssere dòpia o simple

Sa cara
Su carru

Sa **S** podet èssere dòpia o simple
su casu
su passu

Sa **T** si pronùntziat:
Comente oclusiva labiodentale surda: **sos Tontos**.

Sa **V** si pronùntziat comente labiodentale sonora: **sa vocale**

Sa **X** benit impreada in sos topònimos e sambenados de sa Sardigna meridionale.

Sa **Z** podet èssere dòpia o simple a livellu acùsticu

1. comente [dz] Sa zona
2. comente [ts] sa tzitade

S'ATZENTU

Tipos de atzentu impreados in sas limbas chi connoschimus:

Prosòdicu: cando s'atzentu ruet in sa sillaba atzentada. es. *Amada, impreada etc.*

Ortogràficu: cando s'atzentu est rapresentadu graficamente. es. *Informàtica, bìdere etc.*

Diacrìticu: cando s'atzentu serbit a diferentziare duas paràulas. In ispanniolu si diferèntziat *tu* e *tú* chi sunt su possessivu, su primu, e pronùmene personale, su segundu.

S'atzentu in sardu s'iscriet semper “grae” àèiòù

In sa limba sarda esistint sas paràulas:

truncas	ùrtima sillaba (gafè)
pianas	penùrtima sillaba (amigu) in custu casu non si ponet
isdrùtziulas	tres ùrtimas sillaba (mèritu)
bisdrùtziulas	bator ùrtima sillaba (màndiga·lu)

ELISIONE E APÒSTROFU

S'elisione est unu fenòmenu ue una vocale no atzentada (àtona) ruet a dae in antis a una paràula chi cumentzat pro vocale: un'amiga (una amiga); l'apo bidu (lu apo bidu); s'ànima (sa ànima) etc.

CUNTENIDORES GRAMMATICALES III

AGETIVOS POSSESSIVOS

singulare

1° persone	2° persone	3° persone
meu/mea meos/meas	tuo/tua tuos/tuas	suo/sua suos/suas

De importu:

Sos agetivos in sardu, francu carchi etzetzione literària, si ponent a sa fine de su nùmene.

es: “sa bida mea”; “sa domo mea”

es: “sa bida mea mi praghet!” ; „Sa domo mea est prena de cosas interessantes meda“.

De importu: In sas frases cun su *babbu* e sa *mama* no est netzessàriu a iscrìere o nàrrere su possessivu: *so andadu cun babbu; apo mandigadu cun mama.*

Cun su restu de sa famiglia est pretzisu a ispetzificare su possessivu: *apo telefonadu a tziu meu; semus andados in pare cun frade meu etc.*